

PONTIFICIA COMMISSIO
CODICI IURIS CANONICI
RECOGNOSCENDO

COMMUNICATIONES

VOL. IX - N. 1

1977

COMMUNICATIONES

PONTIFICIA COMMISSIONE CODICI IURIS
CANONICI RECOGNOSCENDO

PIAZZA PIO XII, 10 - 00193 ROMA

NUM. 1

IUNIO 1977

EX ACTIS PAULI PP. VI

Const. Ap. <i>Vicariae potestatis in Urbe</i>	3
Litt. Ap. - De Abbatiarum nullius innovatione	14
Litt. Ap. - Consilium pro Laicis denuo ordinatur	16
Litt. Ap. - Pont. Comm. a Iustitia et Pace denuo ordinatur	19
Allocutio ad Sacram Romanam Rotam	23
Allocutio ad Conventum Iuris Can. Intern. in Pont. Univ. Gregoriana	29

EX ACTIS SANCTAE SEDIS

Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei

Responsa circa sterilizationem	34
Declaratio circa admissionem mulierum ad sacerdotium ministeriale	36

Pontificia Commissione Decretis Concilii Vaticani II interpretandis

Responsum ad propositum dubium	51
--	----

ACTA COMMISSIONIS

I. Schema « De Institutis vitae consecratae » transmittitur	
<i>Litterae transmissionis</i>	52
<i>Praenotanda</i>	53
II. Congregatio Plenaria	62
<i>Relatio Card. Praesidis</i>	62
<i>Conclusio - Allocutio Summi Pontificis</i>	81
III. Opera Consultorum in apparandis schematibus	83
Coetus specialis « De Lege Ecclesiae Fundamentalí » (cann. 35-65; 30)	83
Coetus de iure matrimoniali (Schematis cann. 242-264)	117
Coetus de iure poenali (De poenis aliisque punitionibus)	147

DOCUMENTA

Oratio Card. P. Felici: <i>Formalitates iuridicae et aestimatio probationum</i>	175
Prolusio Card. Praesidis apud Pont. Un. Gregorianam	184
Relatio Exc.mi D. R. I. Castillo Lara, Secretarii, apud Pont. Un. Gregorianam	187
Notitiae	195

Acta Commissionis

I

SCHHEMA DE INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE ORGANIS CONSULTATIONIS TRANSMITTITUR

Die 2 februarii 1977 transmissum est, consultationis causa, Dicasteriis Curiae Romanae, Episcoporum Conferentiis, Unionibus Superiorum vel Moderatorum Generalium, Institutorum religiosorum et Institutorum saecularium necnon Universitatibus studiorum ecclesiasticorum « Schema canonum de Institutis vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum ». Referuntur tum litterae transmissionis, tum Praenotanda schematis.

LITTERAE TRANSMISSIONIS

Amplissime Domine,

Praesentibus Litteris Amplitudini Tuae mittitur schema canonum « de Institutis vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum », quo universa disciplina canonica de his Institutis recognoscitur iuxta Decreta et spiritum Concilii Vaticani II, necnon iuxta « Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant », a Synodo Episcoporum approbata.

Amplitudinem Tuam humanissime rogo ut mentem sententiamque Organi, cui praees, circa transmissum schema aperias animadversionesque oportunas, si quae proponendae habeantur, addas: quae omnia a nostra Commissione quam attentissime perpendentur.

Gratus Tibi fuero si intra finem mensis decembris c.a. 1977 responsum ad hanc Pontificiam Commissionem humanissime miseris.

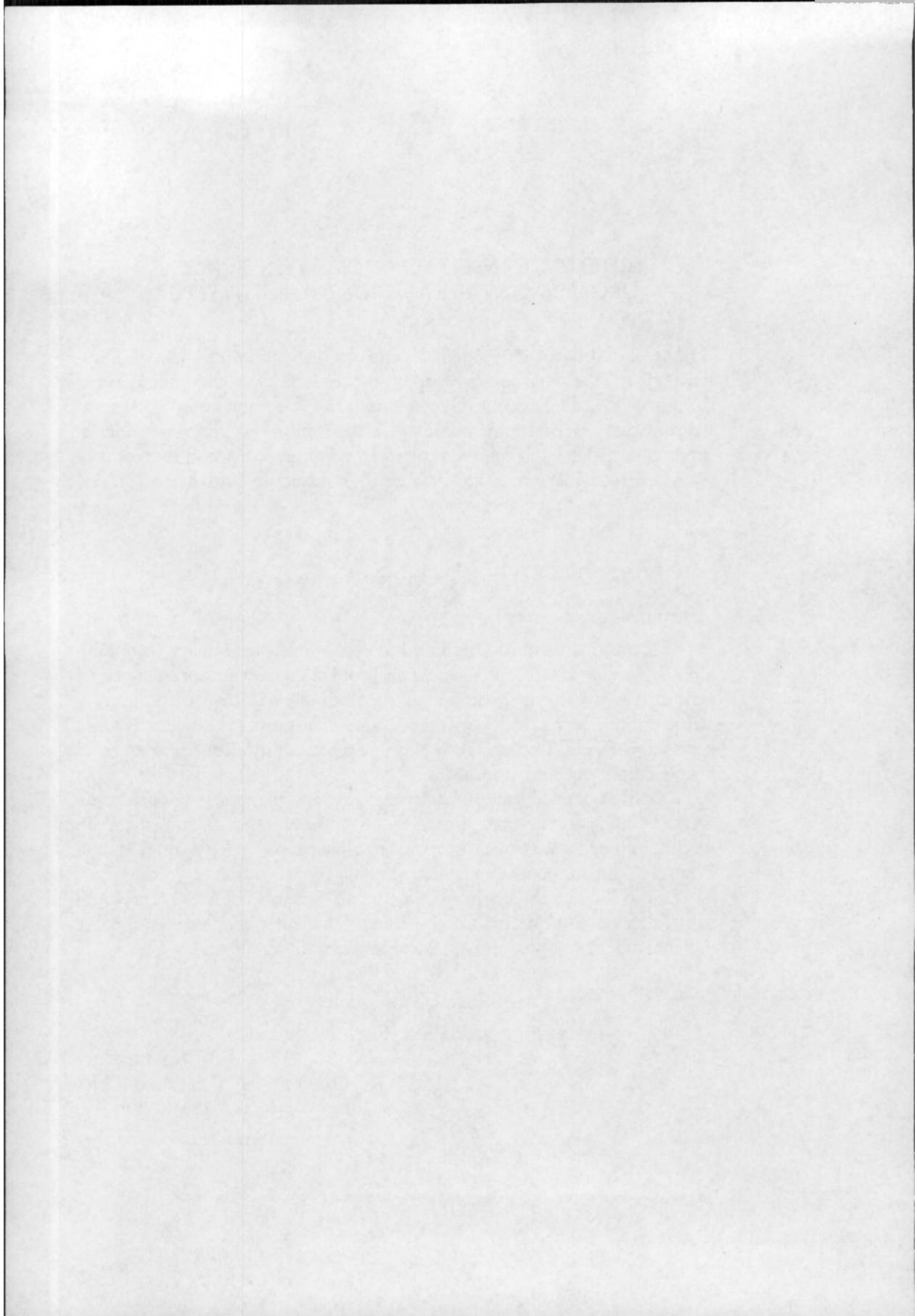
Interim cum observantis mei animi sensu permaneo.

Amplitudini Tuae addictissimus

PERICLES Card. FELICI, *Praeses*

✠ ROSALIUS I. CASTILLO LARA
Episcopus Tit. Praecausen

Secretarius

PRAENOTANDA

1. – Canonum Schema quod a Commissione Pontificia Codici Iuris Canonici recognoscendo sub hoc titulo proponitur tamquam lex generalis pro ordinatione vitae et activitatis Institutorum vitae consecratae eorumque sodalium a legislatione statuta pro Religiosis in Codice Iuris Canonici (cfr. Librum II, Part. II, Tit. IX-XVI, cann. 487-672) profunde et multipliciter differt. Inter alia diversa sunt: principia directiva totius tractationis, ambitus et ordinatio systematica legislationis propositae necnon notae eius peculiares et generalis eius tenor.

Differentiae huiusmodi introducendae erant in novum Schema plura ob motiva quae absque nimia difficultate detegi possunt. Considerandum imprimis est quod legislatio codicialis religiosos respiciens maxima ex parte constituit normis iuris positivi humani seu ut dicitur iuris mere ecclesiastici. Tales normae, numquam undequaque perfectae, propensionem fortem includunt iacturam temporis subeundi propter earum limitationem et adiunctorum mutationem. Conditiones autem sociales, culturales et praesertim religiosae quae obtinebant tempore promulgationis Codicis Iuris Canonici non parum diversae sunt ab illis quae nunc in universo fere orbe obtinent.

2. – Patres quoque Concilii Oecumenici Vaticani II de vita consecrata per professionem consiliorum evangelicorum multiplici ratione in variis documentis locuti sunt (cfr. Const. dogm. *Lumen Gentium*, Caput VI, nn. 43-47; Decr. *Perfectae caritatis*; Decr. *Christus Dominus*, nn. 33-35; etc.). Et quamquam iidem Patres loquantur de « religiosis » et « de vita religiosa », clarum remanet eos non adhibere haec verba eodem sensu stricto quo a Legislatore usitata sunt in Codice Iuris Canonici et praesertim in Parte II Libri II (cfr. praecipue cann. 487-488). Abs dubio, in documentis conciliaribus per vocabulum « religiosi » intelligi debent non tantum sodales Institutorum religiosorum, ad normam can. 487, sed etiam sodales « societatum » sive virorum sive mulierum in communi viventium sine votis et sodales Institutorum saecularium (cfr. Const. dogm. *Lumen Gentium*, Caput VI, n. 44; Decr. *Perfectae caritatis*, nn. 1 in fine, 11; Decr. *Christus Dominus*, n. 33). Innovatio haec a Patribus admissa nata est habere plures consequencias quae a legislatione recognita neque ignorari neque parvipendi possunt. Praeterea, Patres Concilii multa alia innovaverunt in campo mere disciplinari quae ad vitam et ad actionem apostolicam Institutorum vitae consecratae eorumque sodalium sese referunt, uti luculenter patet non tantum ex ipsis documentis supra citatis sed etiam ex Motu Proprio *Ecclesiae Sanctae* (6.8.1966) quo normae statuuntur ad exse- quenda quaedam Decreta Concilii Vaticanii II et praesertim Decreti *Christus Do- minus* et Decreti *Perfectae caritatis*.

3. – Legislatio insuper Codicis Iuris Canonici non paucas refert dispositiones seu ordinationes, quae hodie vel obsoletae apparent vel minus congruentes, mutatis exigentiis socio-culturalibus. Ideoque mutare aliquando etiam profundius oportet tales dispositiones et ordinationes minus convenientes ut sunt, inter alia, nimia ad particularia attentio in quibusdam materiis, modus concipiendi exemptionem et consequentiae iuridicae inde exortae, inaequalitas inter Instituta virorum et mulierum, etc.

Huiusmodi exempla et multa alia quae adiungi possunt, sufficienter demonstrant necessitatem vel saltem opportunitatem maximam alicuius profundioris recognitionis Partis II Libri II Codicis Iuris Canonici, cui titulus est: « De Religiosis ». Quapropter ius vigens profunde innovatum appareat in hoc Schemate secundum necessitates hodiernas vitae consecratae, cuius tamen elementa essentialia diligenter et religiose servata sunt et iam in primo canone sancita. Vita consecrata importat totalem dedicationem personae Deo summe dilecto pro bono Ecclesiae et humani generis universi. Huiusmodi dedicatio fit per professionem publicam trium consiliorum evangelicorum, castitatis nempe, paupertatis et oboedientiae voto aut alio sacro ligamine, voto propria sua ratione assimilato, firmatorum quibus homo consecratus Christum pressius sequitur et nititur caritatis perfectionem adipisci in servitio Regni Dei (cfr. Const. dogm. *Lumen Gentium*, n. 44). Immo, in eodem primo canone Schematis collecta inveniuntur, veluti in nuce, omnia illa elementa tam theologica quam canonica quae requiruntur et ample sufficiunt ad claram identificationem omnium Institutorum et sodalium vitae consecratae et ad nitidam distinctionem ab omnibus aliis, etiam similaribus. Ambitus igitur istius categoriae institutorum et sodalium iam ab hoc primo canone appetat perfecte determinatus et definitus absque ulla possibilitate confusionis et erroris. Quod parvi momenti non est, potissimum his temporibus quando nonnulli vitam consecratam per publicam professionem consiliorum evangelicorum equiparare conantur vitae consecratae per meram baptismi receptionem.

PRINCIPIA DIRECTIVA RECOGNITIONIS ET PRAECIPUAE INNOVATIONES LEGISLATIVAE

4. – Sicut fuse appareat in *Communicationes*, Vol. II, 1970, pp. 168-181; Vol. V, 1973, pp. 47-69; Vol. VI, 1974, pp. 72-93; Vol. VII, 1975, pp. 63-92, visum est opportunum quaedam principia statuere quae labores Commissionis dirigant et iter percurrendum illuminent. Principia haec directiva assidue prae oculis habita sunt et efficaciter adiuvarunt ad scopum praefixum consequendum. Sufficiens illustratio horum principiorum inveniri potest in *Communicationes*, Vol. II, 1970, nn. 3, 7, pp. 170-176. Hic brevissime tantum dicta principia referuntur, quae quidem

sese conformant ad « Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant » (cfr. *Communicationes*, Vol. I, 1969, pp. 77-85) a Pontificia Commissione Codici Iuris Canonici recognoscendo exarata et a Synodo Episcoporum anno 1967 approbata.

5. – En principia:

1) In recognitione huius partis iuris Ecclesiae, canones ita redigantur ut appareat normas iuridicas, etsi thesauros gratiae vitae consecratae nec plene continent nec multo minus exhaustant, fovere tamen donum Dei vocationis divinae, adiuvare gratiae opus in animabus Dei dicatis ut ad perfectionem caritatis pertingant easque custodire a periculis. Acceptatio huius principii directivi, quod per se evidens esse debet, imponebat ut vitaretur nimia ariditas in formulatione canonum, etsi iura et obligationes clare et praecise statui deberent. Idea etiam vitanda erat iuxta quam legislator magis sollicitus esset vel appareret circa aspectum externum vitae consecratae quam circa veram et realem sequelam Christi ex parte sodalium et communitatum. « Serio perpendendum est — declarant Patres Concilii — optimas accommodationes (legum et statutorum) ... effectum non sortiri nisi animentur renovatione spirituali ... cui semper primae partes tribuenda sunt » (Decr. *Perfectae caritatis*, n. 2, e).

2) Canones qui disciplinam statuunt fovere debent agnitionem in quolibet Instituto spiritus Fundatoris eiusque conservationem; sodales Institutorum vitae consecratae adiuvare ad proprium patrimonium servandum, quod in propria ac peculiari indole, in propriis propositis et in sanis traditionibus consistit. Itaque, ius commune seu universale sancire debet dumtaxat principia generaliora quae omnibus Institutis faciliter applicari possunt quaeque congruam libertatem eis relinquant ut ad finem proprium efficaciter tendere possint. Ita, ex una parte, cavetur contra « livellationem », quae dicitur, Institutorum vitae consecratae propter normas iuris communis nimis particulares et minutae, et ex alia adiuvantur Instituta eorumque sodales ut per veram et accommodatam renovationem propriam identitatem et proprium spiritum iterum inveniant, si illa iam deperdiderint, vel ad illa servanda et roboranda. Hoc erit possibile si normae iuris universalis foveant, promoveant et exstiment in Institutis studium profundum eorum indolis, propositi, inspirationis et loci quem in Ecclesia Christi occupant. Instituta deinde gaudere debent congrua libertate ut haec omnia convenienter et opportune exprimantur in propriis constitutionibus seu statutis. Quod difficillimum evadit si normae iuris universalis ad minuta seu normas nimis particulares descendunt; sicut experientia docet.

3) Dum principia constitutiva vitae consecratae — statuit tertium principium directivum — clare indicari et firmiter sanciri debent, in normis discipli-

naribus statuendis congrua flexibilitas in tuto ponatur, ut eae normae faciliter aptari possint diversis conditionibus et exigentiis Ecclesiae et ipsorum Institutorum. Principium hoc apparet tamquam logicum corollarium principii secundi. Tam in iure universalis quod Instituta et sodales vitae consecratae respicit quam in statutis propriis cuiuslibet Instituti distinctio facienda est inter normas quae statuunt principia constitutiva vitae consecratae, etsi vitae Instituti applicatae, et normas mere disciplinaires. Illae sunt substantialiter perennes et mutari possunt tantum quoad externam exarationem seu expressionem. Ista, e contra, adaptari debent ad maximam varietatem Institutorum vitae consecratae, ad diversitatem indolis, finis, operum apostolicorum, etc. Insuper consideranda sunt diversissima adiuncta, temporis, spatii, culturae, gradus evolutionis socialis populorum, etc., in quibus sodales diversorum Institutorum, et etiam eiusdem Instituti, vitam agere et apostolicam missionem perficere obligantur. Nisi autem normae iuris communis sint vere generales, etsi disciplinaires sint, et nisi statuta propria disciplinaria Institutorum vere flexibilia sint, vita et activitas Institutorum vitae consecratae fieret nimis dura et amitteret illam suavitatem quae confert quam maxime ad finem huius vitae aptius consequendum.

4) Principium directivum quartum respicit vitam internam Institutorum vitae consecratae et vult ut canones, quibus regimen et regiminis exercitium in Institutis ordinantur, ita redigantur ut principia a Concilio statuta de representatione et cooperatione sodalium efficaciter ad proxim deducantur, attentis tamen indole et spiritu cuiusque Instituti. Patres enim Concilii dixerant: « Capitula et consilia fideliter munus sibi commissum in regimine expleant atque suo quaque modo sodalium omnium pro bono totius communitatis participationem et curam exprimant » (*Decr. Perfectae caritatis*, n. 14). Quamquam lex communis statuere debeat participationem quantum possibile omnium sodalium in regimine Instituti et potissimum in decisionibus ferendis quae maioris sunt momenti vel quae omnium intersunt, tamen hic magna cum prudentia procedendum est ex parte legislatoris. Ipse non multa statuere potest in lege universalis quia formae participationis in regimine plurimae esse possunt et illa quae convenit uni Instituto potest alteri esse admodum inconveniens vel etiam nociva. Principium generale participationis et representationis in regimine a iure universalis statutum in statutis particularibus cuiuslibet Instituti applicationem practicam invenire debet secundum formam magis consonam, attentis indole, fine, missione et sanis traditionibus eiusdem Instituti. Ius tamen universale media saltem quaedam definire debet ad praecavendos et tollendos abusus magis generales in hac parte.

Praeter praedicta principia directiva vitatur quoque in Schemate quaelibet disparitas tractationis non omnino necessaria ex natura rei vel ex peculiari quadam conditione inter Instituta vitae consecratae virorum et illa mulierum.

6. – Attenta comparatio principiorum de quibus in superiori numero cum Schemate canonum quod Instituta vitae consecratae respicit demonstrabit num labor bonum habuerit exitum. Licet omnes fere canones stricte iuridici vocari possint et debeant, ariditas formulationis quae etiam in canonibus Partis II Libri II « De Religiosis » faciliter percipitur amplius non cernitur. Habentur quidem sectores, uti v. gr. Titulus VII: « De separatione ab Instituto », in quibus, propter materiae gravitatem, summa accuratio seu praecisio necessaria est ac proinde omnis ariditas vitari non potest.

Simili modo canones Schematis tenoris vere generalis sunt ita ut faciliter applicari possint vel omnibus Institutis generatim vel saltem universae categoriae Institutorum, secundum quod canon inveniatur in prima vel in secunda parte Schematis. Praesertim quoad terminologiam, necessarium fuit invenire — potissimum in prima parte Schematis — plures voces et expressiones diversas ab illis quae habebantur in Codice. Ipsa enim terminologia applicari debet non tantum Institutis religiosis sed etiam aliis duobus generibus Institutorum vitae consecratae. Quapropter sermo fit de *Instituto* et non de *Ordinibus, Congregationibus, Societatibus*, etc.; dicitur *Moderator* loco *Superior*, *cooptatio* loco *professio*, etc. Hoc tamen nullatenus significat singula Instituta retinere non posse in propriis Constitutionibus, Directoriis, etc. illam propriam terminologiam quam hodie habent, et quidem multoties a saeculari traditione sancitam.

Flexibilitas huius propositae legislationis clare elucescit ex ampla applicatione secundi principii directivi quae necessario secum trahit amplam simulque prudentem applicationem principii subsidiarietatis. Hoc demonstratur imprimis ex frequenti delatione decisionis actus vel definitionis alicuius rei a canonibus huius Schematis facta normis Constitutionum vel statutorum particularium Institutorum vitae consecratae. Confert etiam flexibilitati huius legislationis notabilis reductio casuum in quibus necessarium erit recurrere ad auctoritatem hierarchicam externam ad actum aliquem ponendum, sive auctoritas haec sit S. Sedes sive Ordinarius loci, salva semper necessaria dependentia ab Ecclesiae auctoritate, iuxta condicionem iuridicam, iuris nempe pontificii vel iuris tantum dioecesani, uniuscuiusque Instituti.

Ut dictum est supra, propter maximam varietatem Institutorum vitae consecratae et consequenter propter diversitatem exigentiarum horum Institutorum in canonibus huius Schematis non multa statui possunt quoad repraesentationem et cooperationem omnium sodalium in regimine exercendo et in decisionibus ferendis. Hoc tamen non obstante, quaedam media proponuntur quibus Schema in tuto ponere intendit illam participationem in regimine et in decisionibus ferendis de qua Patres Concilii locuti sunt (cfr. Decr. *Perfectae caritatis*, nn. 3, 14). Canones in quibus de praefatis mediis fit sermo sunt sequentes: 26, 28 § 3, 29, 34, 35.

De absentia disparitatis non necessariae ex natura rei in modo tractandi Instituta virorum eorumque sodales et illa mulierum iam antea dictum est. Sed

aliae praeterea distinctiones in Schemate vitantur: ex. gr. distinctio inter Instituta religiosa in quibus emittitur professio votorum sollempnium et illa in quibus emittitur professio votorum simplicium. In Schemate de hac distinctione nulla fit mentio quia canonice ambae professions aequiparantur.

Ita etiam iusta autonomia agnoscitur omnibus Institutis qua gaudeant propria disciplina atque integrum servare valeant suum patrimonium doctrinale, spirituale et liturgicum. In Institutis praeterea clericalibus iuris pontificii Institutorum Moderatores et Capitula potestate ecclesiastica regiminis pollent in proprios sodales pro foro tam externo quam interno.

DIVISIO GENERALIS SCHEMATICIS ET MATERIAE QUAE SINGULIS IN PARTIBUS TRACTANTUR

7. — Structura generalis tractatus « de Religiosis » quae in Codice invenitur evidenter retineri non potest in hoc iure recognoscendo. Tam motiva, quae — ut dictum est supra — inducebant ad profundorem recognitionem perficiendam, quam principia directiva laborum approbata simul cum mutatione ambitus propter formalem inclusionem Institutorum saecularium inter Instituta vitae consecratae suadebant, immo exigebant, ut alia via procederetur et ut alia divisio generalis totius Schematicis canonum adoptaretur. Non erat tamen facile excogitare aliam divisionem generalem quae posset bene respondere novis exigentiis et vitare difficultates quas divisio Codicis praeseferebat. Plura experimenta facta sunt quae exitum admodum felicem non habuerunt, sicut processus verbales sessionum studiorum demonstrare possunt. Definitio partium, titulorum et articulorum gradualis fuit et post longas disceptationes tandem ad formam definitam Consultores devenirunt.

Delineatio generalis Schematici iuris recogniti « De Institutis vitae consecratae », simul cum his praenotandis ipsis canonibus Schematici praeponetur et propterea non est cur eius articulata descriptio hic apponatur. Initio Schematici ponuntur sex canones praeliminares generales totius legislationis in quibus statuuntur elementa essentialia vitae consecratae, tam sub aspectu theologicu quam sub aspectu iuridico. Quaedam etiam fundamentales determinationes et divisiones Instituta vitae consecratae respicientes decernuntur. Canones isti, pro maiori parte, ex documentis Concilii Vaticani II desumuntur (cfr. potissimum Const. dogm. *Lumen Gentium*, Cap. VI, nn. 43-45). Deinde totum Schema dividitur in duas partes. Prima, quae omnino tenoris generalis est, habet tamquam rubricam generalem: *De iis quae Institutis vitae consecratae sunt communia* et continet omnes canones et omnia praescripta quae communia sunt et aequo applicabilia cunctis Institutis vitae consecratae et eorum sodalibus, independenter a qualitate Instituti et a categoria ad quam Institutum pertinet.

8. – Pars haec subdividitur in septem titulos qui varios sectores vitae et activitatis Institutorum respiciunt, incipiendo ab erectione alicuius Instituti, ab eius divisione, foederatione vel fusione vel unione cum alio Instituto. Hic etiam, occasione arrepta, ponuntur praescripta circa suppressionem Instituti vel eius partis (cfr. Tit. I). Logice, immediate fit transitus ad normas quae definiunt dependentiam Institutorum et sodalium ab auctoritate ecclesiastica seu hierarchica. Et hic simul canones ponuntur qui principium statuit circa possibilitatem exemptionis Institutorum et sodalium a iurisdictione Ordinariorum loci quae concedi potest tantum a Summo Pontifice. Sed eodem tempore agnoscitur aequa et iusta autonomia, praesertim in regimine interno, pro omnibus Institutis (cfr. Tit. II). In Titulo III est sermo, modo omnino generali, de regimine interno Institutorum. Bona temporalia Institutorum sunt bona ecclesiastica et propterea reguntur normis statutis pro administratione bonorum ecclesiasticorum in Libro novi Codicis Iuris Canonici cui titulus « De Iure Patrimoniali Ecclesiae ». Consilium tamen paupertatis suum peculiarem effectum habet in bonorum administratione; septem canones ponuntur in Tit. IV circa hunc peculiarem aspectum administrationis bonorum Institutorum. Praescripta quae ordinant diversas phases admissionis candidatorum in Institutum Titulum V constituunt qui in quatuor dividitur articulos. De privilegiis Institutorum vel sodalium in Schemate non fit sermo. Abs dubio privilegia iam concessa non supprimuntur, nisi de hoc expresse caveatur. Tamen visum est inopportunum de privilegiis expresse in Schemate agere.

Obligationes quae Institutis et sodalibus imponuntur in Titulo VI illae sunt quae maxime consonae et aptae sunt indoli eorum et statui in quo inveniuntur. Ceterae obligationes magis particulares relictae sunt ut statuantur in Constitutionibus singulorum Institutorum. Ibi enim melius adaptari possunt conditionibus et necessitatibus Institutorum et sodalium. Titulus VII finem ponit primae parti Schematis. Ut patet ex eius rubrica hic singulis in articulis ponuntur normae de variis modis legitimis, quibus sodales separari possunt ab Instituto vitae consecratae, sive sint adhuc in tempore probationis seu novitiatus, sive iam cooptati fuerint temporarie vel perpetuo. Separatio haec induere potest formam transitus sodalis ad aliud Institutum vitae consecratae vel voluntarii discessus seu egressus ab Instituto vel etiam dimissionis ab Instituto ob causas a iure admissas. Neminem latet quam impleta sit legislatio Codicis Iuris Canonici in hac re, potissimum quod attinet ad dimissionem religiosorum qui vota perpetua nuncuparunt in religione clericali exempta (cfr. cann. 654 et seq). Re quidem vera, S. Congr. de Religiosis et Institutis Saecularibus die 2 martii 1974 Decretum edidit quo Religiones clericales exemptas dispensavit ab obligatione processum iudiciale instruendi pro dimissione sodalis a votis perpetuis et facultatem fecit Superioribus competentibus ut sequantur rationem procedendi in cann. 649-653 statutam. Canones propositi in hoc Titulo VII unicam et uniformem disciplinam statuunt pro omnibus Institutis vitae

consecratae. Obligationes recurrendi ad S. Sedem vel ad Episcopum sublatae sunt praeterquam in casu egressus sodalis qui cooptationem perpetuam iam fecerat, nisi Supremus Moderator Instituti facultatem receperat a competenti auctoritate Ecclesiae dispensandi a votis vel aliis sacris ligaminibus perpetuo susceptis. In casu tamen dimissionis, sodali dimittendo dari debet plena facultas sese defendendi et contra decretum dimissionis sodali dimisso concedi debet facultas recurrendi ad S. Sedem intra decem dies cum effectu suspensivo. Quaelibet dimissio legitima secumfert ipso facto cessationem omnium vinculorum necnon iurum et obligationum ex cooptatione promanantia. Superiores competentes Institutorum mentionem facere debent de omnibus sodalibus ab Instituto quomodocumque separatis in relatione S. Sedi mittenda statutis ab eadem temporibus.

9. – Secunda pars Schematis, quae post longum studium praesentem assumpsit formam, in comparatione cum parte prima vocari potest *pars specialis*, quamquam normae in ea positae revera generales sunt. Rubrica huius partis suum propositum manifestat. Ita namque inscribitur: *De iis quae singulis Institutorum generibus sunt propria*. Scopus nempe istius partis est imprimis in luce ponere et inter se bene distinguere diversas formas consecrationis per professionem publicam trium consiliorum evangelicorum quas Ecclesia nunc officialiter agnoscit et approbat. Et hae consecrationes sunt tres. Prima est religiosa seu quae in Institutis religiosis fit, secunda invenitur in Institutis vitae apostolicae consociatae et tertia est propria Institutorum saecularium. Secundum diversitatem formae consecrationis resultat diversum genus supremum Institutorum vitae consecratae et sic in tribus Titulis quibus componitur haec secunda pars habetur vera typologia Institutorum.

Genus Institutorum religiosorum quod in se congregat numerosissima Instituta religiosorum duas magnas subdivisiones admittit, nempe Instituta monastica, sive monachorum sive monialium, sive contemplationi integre dedita sive quae aliqua opera apostolatus indoli propriae consentanea legitime assumpserunt, et Instituta religiosa ex propria vocatione operibus apostolatus dedita. Haec ultima Instituta sunt vel canonicalia, vel conventionalia vel apostolica. Selectio appellationum, quibus inferiores categoriae Institutorum religiosorum quae vi propriae vocationis operibus apostolatus dedicantur, facta est post congruum examen naturae, finis, missionis et evolutionis historicae cuiuslibet categoriae.

Circa rubricam Tituli II huius partis quae definitive inscribitur *De Institutis vitae apostolicae consociatae* dicendum est huiusmodi appellationem naturam Institutorum quae sub hac rubrica veniunt melius exprimere quam alias adhibitas a Codice Iuris Canonici (cfr. rubricam Tituli XVII, Libri II, C.I.C.). Hae societas, quae vera Instituta organizata in Ecclesia sunt et quidem Instituta in quibus consilia evangelica aliquo sacro ligamine firmata assumuntur, naturam habent eminenter apostolicam et ab earum Fundatoribus conditae sunt ut activitatem apostolicam

ipsis propriam melius et efficacius exercere possint. Vita communitaria suum certe habet momentum in his Institutis, sed naturam induit potius medi ad apostolatum directi quam elementi integralis vitae Instituti et sodalium sicut appareat inter religiosos.

Titulus III huius secundae partis agit de novissima forma vitae consecratae ab Ecclesia formaliter approbata per Constitutionem Apostolicam *Provida Mater Ecclesia*, die 2.2.1947 promulgatam. Forma vitae consecratae quae in his Institutis agitur non parum differt ab illa quae dicitur in Institutis religiosis et in Institutis vitae apostolicae consociatae. Sodales nempe Institutorum saecularium non obligantur ad vitam communem et non tenentur deferre habitum specificum vel aliquod signum quo ostendant suam consecrationem. Immo, externe, regulariter non distinguuntur a ceteris christifidelibus inter quos vivunt. Hoc tamen non obstante, Instituta saecularia « quamvis non sint instituta religiosa, veram tamen et completam consiliorum evangelicorum professionem in saeculo ab Ecclesia recognitam secumferunt » (Decr. *Perfectae caritatis*, n. 11; cfr. etiam Const. Apost. *Provida Mater Ecclesia*, art. I-II). Peculiaris autem et propria indoles istorum Institutorum est *saecularis*, quae, praeter consecrationem in saeculo et vitam in eo ducendam, importat ut sodales apostolatum proprium, secundum determinacionem statutorum particularium, exerceant *in saeculo ac veluti ex saeculo et ut revera fermentum sint in mundo ad robur et incrementum Corporis Christi* (Decr. *Perfectae caritatis*, n. 11: cfr. Motu Proprio *Primo feliciter*, diei 12.3.1948, n. II).

